

САНДУЛ ЯНА МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук

АДМІНІСТРАТИВНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВИХ РАД

Незважаючи на те, що категорія «правосуб'єктність» дістала глибокого наукового дослідження, у тому числі, на дисертаційному рівні, наукові пошуки у цій сфері тривають. Їх предметом наразі є окремі елементи правосуб'єктності, критерії їх виділення, онтологічні, аксіологічні аспекти відповідної категорії, а також галузеві прояви вказаного поняття.

Правосуб'єктність є атрибутом суб'єкта права. Під загальною правосуб'єктністю розуміється здатність бути суб'єктом права абстрактно, взагалі; галузева правосуб'єктність пов'язується із правами та обов'язками, компетенцією в межах певної галузі права; спеціалізована ж правосуб'єктність стосується прав та обов'язків, компетенції суб'єкта в певній групі спеціалізованих суспільних відносин [1, с. 125-128; 2, с. 383-386]. Слід зазначити, що адміністративна правосуб'єктність є галузевую правосуб'єктністю.

У науковій літературі наголошується, що адміністративна правосуб'єктність – це онтологічна властивість суб'єкта адміністративного права, яку він отримує завдяки галузевому правовому регулюванню; вона визначає загальні межі правової здатності суб'єкта адміністративного права [3, с. 93]. Сутність правосуб'єктності полягає в тому, що вона визначає ті юридично значущі характеристики, які перетворюють реальну (персонально індивідуалізовану) особу на носія того чи іншого статусу [4, с. 65; 5, с. 19].

Висновок про наявність адміністративної правосуб'єктності виконавчих органів місцевих рад дозволяють зробити загальні положення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», які надають відповідним органам досить широкий спектр делегованих державою повноважень, визнаючи їх суб'єктами публічного адміністрування (при здійсненні делегованих повноважень).

Відповідно, адміністративної правосуб'єктності набувають ті виконавчі органи місцевих рад, які створюються радою для здійснення делегованих повноважень.

Адміністративна правосуб'єктність є атрибутом суб'єкта права та визначає його здатність вступати в ті чи інші управлінські відносини. Доцільно процитувати видатного вченого В.К. Колпакова, який зазначав, що складовими адміністративної правосуб'єктності є: потенційна здатність мати права й обов'язки у сфері державного управління (адміністративна правоздатність), реалізувати надані права й обов'язки у сфері державного управління (адміністративна дієздатність), а наяв-

ність суб'єктивних прав і обов'язків у сфері державного управління формує адміністративно-правовий статус суб'єкта. Тобто, правосуб'єктність є передумовою участі суб'єкта у відносинах, міра його можливої участі, визначена адміністративним правом.

Адміністративною правоздатністю відповідних органів є їхня здатність мати права та обов'язки (повноваження) у сфері публічного адміністрування, передбачені нормами адміністративного права. Вона виникає одночасно із створенням відповідного органу.

Великий науковий інтерес викликає дієздатність як елемент адміністративної правосуб'єктності та її критерії. Розвиток адміністративного права обумовив й зміну підходів до даної категорії яка в сучасних наукових працях визначається як «встановлена нормами адміністративного права здатність особи власними вольовими діями трансформувати елементи обсягу адміністративної правоздатності у складові адміністративно-правового статусу і фактично повноцінно користуватись останнім (реалізовувати дозволене та виконувати належне)» [6, с. 61]. Адміністративна дієздатність виконавчих органів місцевих рад є здатність в установленому порядку та формах реалізовувати повноваження, права та обов'язки у сфері публічного адміністрування, передбачені адміністративно-правовими нормами. Критерієм набуття адміністративної дієздатності для виконавчих органів місцевих рад є відповідність законодавчим вимогам можливості організаційного забезпечення вироблення рішення та відповідність законодавчим вимогам процедурного забезпечення волевиявлення. Внаслідок цього обсяг дієздатності виконавчих органів місцевих рад є категорією іманентною – він може змінюватись в залежності від різних обставин.

Переходячи до третього елементу адміністративної правосуб'єктності – деліктоздатності, слід відмітити, що цей елемент правосуб'єктності не входить до дієздатності. Так, визначення дієздатності пов'язується з формуванням та вираженням волі, а деліктоздатність у зв'язку з цим називають здатність нести відповідальність за результатами прояву своєї волі [7, с. 93].

Адміністративна деліктоздатність – здатність виконавчих органів місцевих рад нести відповідальність за здійснення делегованих повноважень. Особливістю відповідальності є також те, що виконавчі органи місцевих рад несуть не лише за вчинення правопорушення, однак і за результати своєї діяльності і за зміст своєї діяльності, тобто, за ефективно виконання делегованих повноважень.

Таким чином, характеризуючи адміністративну деліктоздатність не слід обмежуватись адміністративною відповідальністю в традиційному розумінні. Мова йде про виокремлення відповідальності у сфері управління, що має власну специфіку, та потребує подальших наукових досліджень. Тому виникають певні складнощі із деліктоздатністю виконавчих органів місцевих рад, які хоча і можуть виступати суб'єктами відповідальності у сфері управління, однак не адміністративної відповідальності як такої.

Список використаної літератури:

1. Общая теория права и государства : учеб. 3-е изд., перераб. и допол. / под ред. В.В. Лазарева. – М. : Юристъ, 2001. – 520 с.
2. Алексеев С.С. Общая теория права : учеб. / С.С. Алексеев. – 2-е изд., перераб. и допов. – М. : Велби ; Проспект, 2008. – 576 с.
3. Мацелик Т.О. Адміністративна правосуб'єктність як онтологічна здатність особи бути суб'єктом адміністративного права / Т.О. Мацелик // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2011. – Вип. 597. Правознавство. – С. 90–94.
4. Адміністративне право України: підруч. / за заг. ред. С.В Ківалова ; ОНЮА. – О. : Юрид. л-ра, 2003. – 896 с.
5. Якимов Ю. Я. Статус субъекта административной юрисдикции и проблемы его реализации / Ю.Я. Якимов. – М., 1999. – 174 с.
6. Пасічник А. Сутність та особливості адміністративної дієздатності / А. Пасічник // Юридична Україна. – 2010. – № 1. – С. 59-63.
7. Мацелик Т.О. Адміністративна правосуб'єктність як онтологічна здатність особи бути суб'єктом адміністративного права / Т.О. Мацелик // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2011. – Вип. 597. Правознавство. – С. 90–94.

Ключові слова: публічна влада, виконавчі комітети місцевих рад, правосуб'єктність, деліктоздатність, правоздатність.

Ключевые слова: публичная власть, исполнительные комитеты местных советов, правосубъектность, дееспособность, деликтоспособность, правоспособность.

Key words: executive bodies of local council, public power, capacity, delictual capacity, legal personality.

СІДОР МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

СТРУКТУРА БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Бюджетний кодекс України визначає бюджетний процес, як регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства [1].

Повний часовий цикл бюджетного процесу складає більше двох років. Цей часовий цикл можна розділити на відповідні періоди: перший – до початку бюджетного року, другий – сам бюджетний рік, третій – період після закінчення бюджетного року. Під час здійснення кожного з окремих етапів, які мають назву стадії бюджетного процесу, реалізуються бюджетні повноваження певних суб'єктів бюджетних правовідносин. На кожній стадії бюджетного процесу